THE KURDISH CENTER FOR STUDIES

Yekîneya Lêkolînên Îranî

Şerê amerîkayî-îsraîlî yê li dij rêjîma Îranê

Sedem, rêbaz û helwestên hêzên Rojhilatê Kurdistanê

The Kurdish Center for Studies

Derbarê NKLyê

Navenda Kurdî ya Lêkolînan (NKL) saziyeke serbixwe û ne ji bo qezencê ye ku di sala 2014an de hatiye damezrandin û taybet bi karûbarên siyaseta herêmî û navdewletî ye. Armanca NKLyê di hemû çalakiyên wê de ew e ku zanebûn, aşitî û hevjiyanê bi pêş bixe, di serî de jî xurtkirina diyalogê di navbera gelê Sûriyayê de.

Piştî çend mehên bilindbûna fişarên leşkerî û siyasî ji aliyê Amerîka û Îsraîlê li dij rêjîma Îranê, herdu dewletan di 28ê Sibata 2026an de êrîşeke hevdem û ji nişka ve pêk anîn, ku armancên leşkerî û cihên stratejîk li paytexta Tehranê û gelek bajar û herêmên din hedef girtin.

Di heman demê de, civîneke rêveberiya Îranê jî hat hedefgirtin, ku di encamê de gelek kesayetiyên leşkerî, siyasî û olî hatin kuştin, di nav wan de jî rêberê bilind ê şoreşa Îranê Elî Xamineyî.

Serokê Amerîkayê Donald Trump piştî çend saetan ji êrîşê daxuyaniyek da, ku tê de bang li rêjîma Tehranê kir ku dev ji bernameya nukleerî berde, herwiha bang li gelê Îranê kir ku vê derfetê bikar bînin ji bo hilweşandina rêjîmê.

Îranê jî bi rêzeêrîşên mûşekên balîstîk û dronan bersiv da, ku bajarên Îsraîlê, baregehên Amerîkayê, cihên aborî û navendên enerjîyê li welatên Kendavê, herwiha li Urdun, Qubris û Herêma Kurdistanê hedef girtin. Herwiha, Tengava Hurmuzê hat girtin û rê li ber keştiyên bazirganî hat girtin.

Bi vê gavê re, rêveberîya Îranê hewl da ku qada şerê berfireh bike û rûbirûbûnê mezin bike, bi armanca afirandina aloziyeke herêmî û cîhanî, bi zirardana aborîya cîhanî bi rêya qutkirina petrolê.

Armanca sereke ew bû ku eniyeke berfireh a cîhanî li dij êrîşa Amerîka û Îsraîl li dij rêjîma Tehranê, ava bike.

Di vê lêkolînê de, şerê ku ji aliyê Washington û Til Ebîbê ve li dij rêjîma Îranê ku 40 rojî dewam kir (ji 28ê Sibata heta 9ê Nîsana 2026an) û hemû bûyer û guhartinên mezin ên ku çêbûne, wê werin nirxandin.

Herwiha, em ê hewl bidin ku wate û encamên vê şerê were fêmkirin, çi li ser rêjîma Îranê û çi jî li ser herêm û cîhanê bi giştî.

Di heman demê de, pêşketinên rojane û hemû îhtîmalên vekirî em ê bînin ziman, nexasim ku danûstandinên di navbera Washington û Tehranê de bi serpereştîya Pakistanê hîn jî dewam dikin, lê heta dema amadekirina vê lêkolînê tu encamên berbiçav nehatîye bidestxistin.

Ji aliyekî din ve ‹her aliyek li ser daxwaz û şertên xwe sekinî ye ‹piştî ku her yek ragihandiye ku ew ji şerê bi serkeftî derketiye.

Ji ber vê yekê ‹her aliyek dihewîne ku aliyê din senaryoyên çareserî û lihevhatinê yên ku ew bi xwe rast û guncav dibîne ‹qebûl bike.

Yekemîn: Sedemên êrîşê

Piştî êrîşên berfireh ên Îsraîlê di hezîrana 2025an de li dij Îranê, ku bi êrîşên Amerîkayê li ser navendên nukleerî yên Îranê bi dawî bûn, Washington û rêveberiya serok Donald Trump dest bi kirina fişarê kirin ji bo çareseriyeke siyasî, piştî ku Tehranê qebûl kir vegere maseya danûstandinan. Ev çareserî bi şertê ku rêjîma Îranê daxwazên Amerîkayê qebûl bike û dev ji bernameya xwe ya nukleerî berde û hemû madeya yûranîyûma xwe radest bike (ku depoya heyî yê Îranê nêzîkî 440 kîlogram e bi asta 60%). Herwiha, di nav şertan de jî tê xwestin ku bernameya nukleerî bi temamî were hilweşandin.

Di heman demê de, di lîsteya daxwazên Amerîka û Îsraîlê de şertek jî heye ku bernameya mûşekan a Îranê were sînordarkirin, da ku Tehran nikaribe mûşekên balîstîk û bilez yên ku zêdetirî hezar kîlometre diçe û dikarin bigihîjin axa Îsraîlê, çêbike. Bi gotineke din, tê xwestin ku asta gihîştina mûşekan were sînordarkirin ku 500 kîlometre derbas neke.

Herwiha, şertên din jî ev in ku rêjîma Îranê dev ji piştgiriya rêjîm û komên çekdar ên hevalbenêdn xwe li Yemen, Iraq, Lubnan û Xezayê berde. Di heman demê de para mezin a veberhênan, jinûve avakirinê û pêşveçûnê bide şerîketên Amerîkayê. Di berdêla vê yekê de ‹Amerîka dê cezayên aborî li ser Tehranê rake, têkiliyên siyasî û dîplomatîk bi awayekî normal vegerîne û soz bide ku li dij Îranê hêz neyê bikaranîn, wekî ku çawa di hezîrana 2025an de Îsraîlê ji nişka ve êrîş kir . Di wî şerê 12 rojan de, beşek mezin ji şiyanên leşkerî yên Îranê hatin rûxandin û gelek generalên asta yekem û zanyarên girîng di bernameya nukleerî de hatin kuştin(1).

----

(1) ـ أنظر: طارق حمو: "تغيير الخرائط".. مشروع إسرائيلي يربك حسابات تركيا وإيران. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر في 27 يوليو/ تموز 2025. الرابط:

14003/https://nlka.net/archives

Herwiha ‹Amerîka bi rêya vî şerê -bi beşdariya Îsraîlê -armancên wê yên cuda hene, ji wan"Lawazkirina bingeha rêjîmê û afirandina şertûmercên navxweyî yên guncav ku rê li ber hilweşandina wê vekin.

Ev yek eger ku êrîşa hewayî nikaribe rêjîma Îranê bi dare zorê xwe radest bike û şertên Amerîka û Îsraîlê yên girêdayî bernameya nukleerî, bernameya mûşekên balîstîk û hevalbendên herêmî, qebûl bike.

Dîyar e ku heta asteke mezin, di navbera Amerîka û Îsraîlê de li ser armancên vê şerê hevahengiyek heye, çi di warê têkbirina bernameya nukleerî ya Îranê de, çi jî di rûxandina rêjîmê de, an jî di sînordarkirina şiyanên leşkerî yên mûşekî de.

Herwiha, ev armanc pêşbînîkirina siberojê jî dihewîne, nexasim di warê jinûve çêkirina hevsengiyên hêzê di Rojhilata Navîn de(2).

Di çarçoveya amadekariyên ji bo şer de, Amerîka hêzên xwe veguhastin herêma Kendava Erebî û Deryaya Omanê û bi hefteyan komkirina hêzan domand, ji bo ku eger Îran daxwazên Washingtonê qebûl neke, êrîşên leşkerî li dij wê pêk bîne. Di heman demê de, hevahengiya îsraîlî-amerîkî li ser asteke bilind hate çêkirin û cihên ku werin hedefgirtin û hilweşandin, hatin dîyarkirin.

Berî vê yekê, ji ber bilindbûna nirxan, lawazîya debara jiyanê û rûxandina nirxê diravê neteweyî, di kanûna 2025an de, li Îranê xwepêşandanên mezin û berfireh rû dan, ku destpêkê li Tehranê bû û piştre belavî hemû herêmên welêt bûn. Xwepêşandaran dirûşmeyên siyasî bilind kirin, ku tê de daxwaza guhartina rêjîmê û hesabpirsîna berpirsan kirin. Lê desthilatdariya Îranê bi tundî bersiv da û bi hezaran kes girtin.

Herwiha, agahî belav bûn ku bi hezaran xwepêşandar hatin kuştin û saziyên ewlekariyê bi sedan xwepêşandar, çalakvanên siyasî û parêzvanên mafên mirovan darve kirin.

Serokê Amerîkayê Donald Trump jî ev derfetê bikar anî û bang li gelê Îranê kir ku rabin serhildanê û dest deyînin li ser sazî û dezgehên dewletê û soz da ku alîkariya Amerîkayê "Di rê de ye".

Lê piştre, Trump paşde çû û îdîa kir ku desthilatdariya Îranê soz daye ku darvekirina 800 kesan rawestîne yên ku bi bihaneya beşdarbûna di xwepêşandanan de hatibûn girtin(3).

Dema ku gerên nû yên danûstandinan di navbera Washington û Tehranê de li ser dosyayên mayî hatin destpêkirin, hêvî zêde bûn ku çareseriyeke siyasî bi Îranê re were dîtin. Lê "analîzvan û çavdêrên siyasî dibêjin ku aramî û rawestana helwesta Amerîkayê ne ji ber nermbûna Îranê ye, lê ji ber sedemên lojîstîkî ye. Ji wan sedeman ew e ku amadekariyên leşkerî yên Amerîkayê ji bo êrîşeke mezin li dij Îranê hîn temam nebûbûn.

Herwiha, Îsraîl ji Washingtonê daxwaz kir ku hinekî bisekine, heta amadekariyên xwe ji bo rûbirûbûna bi Îranê re bi temam bike.

Ji aliyekî din ve jî, hin dewletên erebî yên Kendavê û Tirkiyayê fişar kirin da ku şer neyê destpêkirin û derfetekê ji bo dîplomasiyê were dayîn. Ev yek bû sedem ku danûstandinên ku piştî şerê 12 rojan di hezîrana borî de hatibûn rawestandîn, careke din bidomin.

Di heman demê de, hin kesan bawer dikin ku ev danûstandin tenê şanoyek bû ku ji aliyê Trump ve hate rêxistinkirin, da ku demê bi dest bixe û amadekariyên şer temam bike. Lê eger Îran hemû daxwazên Amerîkayê qebûl bikira, dibe ku armanc û encamên şerê ku hatibû plan kirin, bê şer jî pêk bihata(4).

Trump mehek da Îranê da ku hemû şertên Amerîkayê qebûl bike, ji bo ku xwe şerekî mezin ku Washington bi hevkariya Îsraîlê amade dike, dûr bikeve. Di demekê de ku danûstandinan dihatin lidarxistin, Amerîka hêzên xwe yên leşkerî bir herêma Kendava Erebî, di nav de keştiyên şer û keştiyên balafirhilgir jî hebûn.

Gera yekem a danûstandinan li paytexta Omanê, Musqatê, di 6ê Sibata 2026an de hate lidarxistin. Cudabûna nêrînên Washington û Tehranê di vê gerê de çêbû. Amerîka israr dikir ku dosyaya nukleerî ya Îranê bi tevahî were girtin, radestkirina yûranûma pêşketî, hilweşandina amûrên santrifujan, sînordarkirina bernameya mûşekan, di nav de mûşekên balîstî û deng-zêde, û qutkirina têkiliyên Îranê bi hevalbendên wê yên herêmî re.

Di aliyê din de, Tehranê israr dikir ku danûstandin tenê li ser dosyaya nukleerî be û mafê xwe yê hilberandina yûranûm bi rêjeyên diyarkirî ji bo armancên aşîtî biparêze.

Li ser vê bingehê jî, ev gera danûstandinê tu encam bi dest nexist û gerên nû yên danûstandinan li Cinêvê di 17 û 26ê sibatê 2026an de hatin lidarxistin.

Cudabûna nêrînan di navbera Îran û Amerîkayê de pir mezin bû. Washington di destpêkê de qebûl kir ku danûstandin tenê li ser bernameya nukleerî ya Îranê be û piştre dosyayên din ên wekî bernameya mûşekan û têkiliyên Tehranê bi hevalbendên herêmî re werin nîqaşkirin. Lê nakokî zêde bû û valahî di navbera her du aliyan de pir bû.

Washington israr dikir ku hemû yûranûmya çêkirî ya Îranê ya bi rêjeya ji sedî 60 ji welêt derkeve. Di heman demê de Tehran pêşniyar kir ku rêjeya çêkirina yûranûmê kêm bike di bin çavdêriya Ajansa Navneteweyî ya Enerjiya Atomî (IAEA) de, beramberî rakirina cezayên aborî.

Hêviyeke nerm derket holê piştî daxuyaniya Wezîrê Karê Derve yê Omanê Bedr El-Bûsîdî, ku ragihand Tehran razî bûye ku yûranûmê derxîne derve û navendên nukleerî bikevin bin çavdêriya tîmên IAEA. Lê di 28ê sibata 2026an de, şer destpê kir dema ku Amerîka û Îsraîl êrîşeke hewayî ya hevaheng û jinişkeve pêk anîn û civîna rêberê bilind Elî Xamineyî hedef girtin.

Di encamê de, Xamineyî û hejmareke mezin ji rayedarên leşkerî û siyasî yên rêjîmê hatin kuştin. Bi vî awayî pêvajoya danûstandinan qediya û pêvajoya şer bi hemû guhartin û pêşketinên xwe dest pê kir(5).

Îhtimaleke zêde heye ku danûstandin tenê ji bo qezeckirina demê bûn, da ku amadekariyên şer bi temamî werin bidawîkirin, eger Îran şertûmercên amerîkî qebûl nekirin. Agahiyên heye ku Washington û Tel Ebîb plan dikirin êrîşê beriya hefteyekê ji dema pêkanîna wê bikin, lê operasyon ji ber sedemên teknîkî û îstixbaratî hate paşxistin.

Ev paşxistin derfet da Donald Trump ku hefteyek din jî bi awayekî dîplomatîk nîşan bide ku hemû derfet hatine bikaranîn beriya destpêkirina êrîşê. Nexasim piştî bidawîbûna gera duyemîn a danûstandinên amerîkî–îranî di 17ê sibatê de, ku bê encam qediya. Di vê demê de, plangirên leşkerî yên amerîkî û îsraîlî amade bûn ku êrîş di 21ê sibatê de pêk bînin, lê erêkirina dawî hefteyek din dereng ket ji ber şert û mercên hewayî yên nebaş li herêmê, ku pêkanîna operasyonê asteng kir.

Her çend Trump îdîa kir ku biryara êrîşê piştî danûstandinên dawî yên Cinêvê di 26ê sibata 2026an de girtiye û li ser agahiyên îstixbaratî yên ku dibêjin Îran bi veşartî bernameya xwe ya nukleerî ji nû ve destpê kiriye. Lê agahîyên cuda yên

belav bûbûn, nîşan didin ku êrîş bi rêbazeke plankirî bû ku tê de dîplomasî wekî pêvajoyeke berdewam xuya bibe, di demekê de ku amadekariyên leşkerî di qonaxên dawî de bûn(6).

Duyemîn: Rastî û sedemên êrîşê:

Êrîşa hevbeş a îsraîlî–amerîkî di sibeha 28ê sibata 2026an de pêk hat û civîneke rêveberiya Îranê ku tê de Elî Xamineyî û gelek lîderên payebilind hebûn, hedef girt. Li gorî çavkaniyan, Îsraîlê beriya civînê bi rojekê agahiyê stendibû û ew agahî bi Washingtonê re parve kir. Ji ber vê yekê, operasyon beriya temamkirina amadekariyên leşkerî û beriya domandina jî gerên din ên danûstandinan hat pêşxistin, herwiha beriya nîqaşkirina xalên nakok ên mayî di navbera Washington û Tehranê de.

Amerîka navê operasyona xwe li dij Îranê kir "Hêrsa Destanî"(Epic Fury) û Îsraîl jî navê operasyonê kir "Gurrîna Şêr"(Roaring Lion). Serokê Amerîkayê Donald Trump çar armancên sereke yên hemleyê di daxuyaniya xwe de li ser platforma “Truth Social” diyar kirin: Yekem, rê nedin ku Îranê çekên nukleerî bi dest bixe; duyem, rûxandina bernameya mûşekan û navendên hilberîna wan; sêyem, hedefgirtina hêz û hevalbendên Îranê li herêmê û çarem, tunekirin hêza deryayî ya Îranê.

Paşê Trump ragihand ku êrîş ji bo pêşîgirtina li "metirsiyek li ser Amerîka û berjewendiyên wê yên ewlekariya neteweyî"hatiye kirin û îdîa kir ku Îran hemû derfetên devberdana ji bernameya xwe ya nukleerî red kirine û Amerîka êdî nikare ev rewşê tehemûl bike(7).

Îran û hevalbendên wê di nav herêmê de bi mûşek û dronan bersiv da êrîşa hevbeş a îsraîlî–amerîkî û bajarên Îsraîlê û gelek baregeh û berjewendiyên amerîkî li herêmê hedef girtin. Herwiha, navendên hilberîna petrol û gazê li çend dewletên cîran ên erebî jî hatin hedefgirtin, di nav de Behrên, Qeter, Siûdîyê, Îmarata Erebî ya Yekbûyî û Sultenet Oman.

Îran di roja yekem a êrîşê de derbeyeke giran xwar, ji ber ku êrîşa hevbeş a îsraîlî–amerîkî serikê rêjîmê û sembola wê û gelek serokên payebilind ku bi wî re bûn, kuşt. Di vê rewşê de, li pêş rayedarên Îranê sê armancên sereke derketin:

Yekem, dabînkirina berdewamîya saziyên dewletê û parastina wêneyê rêveberiyê, piştî windakirina serokatiya siyasî ya bilind. Ji ber vê yekê,

desthilatdarî wekî senaryoyekî berê amadekirî tevgeriya. Di vê çarçoveyê de encûmena rêveberiyê ya demkî hat avakirin li gorî madeya 11ê destûrê, ku ji serokên her du hêzên rêveberî û dadwerî û yek endamê Encûmena Parastina Destûr pêk dihat, da ku valahiyek di rêveberiyê de neyê çêkirin.

Duyem, bersiveke leşkerî ya lez û berfireh, bi armanca ku serkeftina destpêkê ya dijmin nebe biryarê siyasî ya dawî ango pêşî li ferzkirina rewşek "biryardar" ji êrîşa yekem ve were girtin.

Sêyem, rêvebirina asta zêdebûna şer, bi awayekî ku bersiva Îranê lêçûna şer li ser dijmin zêde bike, lê ne bi awayekî ku bibe sedema şerekî herêmî yê berfireh ku dibe sedema hevbendîyeke navdewletî ya li dij Tehranê(8).

Tevî ku Washington û Til Ebîbê armancên xwe ji êrîşa hevbeş a ji nişkeve eşkere kirin — tunekirina bernameya nukleerî û lawazkirina şiyanên mûşekî yên Îranê—, lê di heman demê de, serokê Amerîkayê Donald Trump û serokwezîrê Îsraîlê Benyamin Netanyahu bang li gelê Îranê kirin ku li dij rêjîma Îslamî rabin. Herduyan anîn ziman ku divê gelê Îranê, neteweyên cuda, hêz û partiyên opozîsyonê ji kuştina Xamineyî û êrîşên berdewam ên amerîkî–îsraîlî wekî derfetekê bikar bînin da ku li ser erdê bikevin tevgerê û rêjîma Îranê hilweşînin.

Diyar bû ku êrîşa hewayî ya li ser cihê civîna Xamineyî û lîderên bi wî re, ne tenê ji bo kuştina wan bû, lê herwiha armanc ew bû ku di nava rêjîma Îranê de asteke mezin ji tevlihevî û ne aramî çêbike û bingehên rêjîmê lawaz bike. Bi vê yekê re, derfetekê ji bo opozîsyona Îranê û partiyên çekdar were afirandin, da ku li dij rêjîmê rabin, baregeh û xalên leşkerî hedef bigirin û kontrola hin herêmên cografî bigirin. Herwiha, sazî û daîreyên dewletê li wan herêman bên destgirtin û ew dever wekî "herêmên rizgarkirî"ji desthilatdariya rêjîmê bêne ragihandin.

Trump jî xwe dispart vê senaryoyê û ji bo vê armancê bi kesayet û hêzên opozîsyona îranî re têkiliyên xwe zêde kirin, bi hêvîya ku li hundirê Îranê tevgerên li ser erdê destpê bibin û rêjîm ji hundir ve lawaz bibe û hilweşe.

Lê "Hevgirtina rêjîma Îranê piştî êrîşa yekem a Îsraîlê — ku di encamê de nêzîkî 40 kesayetên payebilind, di nav de jî Xamineyî, hatin kuştin — û bersiva lez û fireh a Îranê, ku tê de mûşekên balîstî û dron li dij Îsraîlê û baregehên amerîkî li Urdun û Başûrê Kurdistanê hatin bikaranîn, herwiha hedefgirtina binesazî û

navendên enerjîyê li dewletên Kendava Erebî, bi armanca zêdekirina lêçûna şer ji bo Amerîkayê û wê neçar bike ji bo şer rawestîne, ev bo Trump bû şokek mezin. Trump matmayî ma ku çima Îran radest nebû. Ji ber ku wî hêvî dikir senaryoyekî wekî ya Venezuela çêbibe, ku piştî girtina Nicolas Maduro, derfeteke lihevkirin û danûstandinê bi beşên mayî yên rêjîmê re çêbû"(9).

Îranê di bersivdana xwe ya li dij Amerîka û Îsraîlê de rêbaza kevneşopî ya ku hatibû texmînkirin bikar anî; ango barandina axa Îsraîlê bi mûşekên balîstî, mûşekên deng û dronan. Herwiha, baregehên amerîkî, berjewendî û navendên girêdayî Washingtonê li herêmê û navendên enerjî û cihên stratejîk li dewletên Kendava Erebî jî hatin hedefgirtin.

Rêjîma Îranê bi hezaran mûşek û dron ber bi dewletên Kendavê ve avêtin, bi armanca rawestandina aborî û jiyana asayî û afirandina rewşeke alozî û ne ewlehiyê, da ku van dewletan neçar bikin fişarê li Amerîkayê bikin ku şer rawestîne. Herwiha, armanc ew bû ku ev dewlet daxwaza Amerîkayê ya veguhastina baregehên wan bo leşkerên amerîkî — ku dibe di operasyoneke bejahî ya li dij Îranê de beşdar bibin — red kirin.

Lê çeka herî girîng ku Tehranê vê carê bi wê ket nav şer, girtina Tengava Hurmuzê bû. Bi vê gavê re, rêyên keştiyên bazirganî li pêş nêzîkî ji sedî 17 ji petrola ku diçe bazarên cîhanê û nêzîkî ji sedî 20 ê hilberîna gazê şil hatin girtin. Ev gav bandoreke giran li ser aboriya cîhanê kir û gelek dewletan bang li Washingtonê kirin ku şer bidawî bike û vegere maseya danûstandinan.

Di heman demê de, Trump gef li Tehranê xwar ku wê hêzên bejahî bişîne da ku girava Xergê — ku navenda pîşesaziya petrolê ya Îranê tê hesibandin — dagir bike. Herwiha, bang li dewletên cîhanê kir ku koalîsyoneke navdewletî ava bikin da ku li dij Îranê rawestin û Tengava Hurmuzê bi hêzê veke.

Derbarê hevalbend û şaxên Îranê li herêmê de, dîyar bû ku Tehranê vê carê milîs û komên çekdar ên girêdayî xwe bi heman hêz û bandora ku di şerê 12 rojan ê hizêrana 2025an de bikar anîbû, nexistin tevgerê. Ji bilî Huzbullahê li Lubnanê û pevçûnên ku di navbera wê û Îsraîlê de rû dan, herwiha êrîşên hin milîsên iraqî bi dronan li ser berjewendîyên Amerîkayê li Iraqê û li ser hin dewletên Kendavê, beşdariyeke fireh û çalak di şerê niha de ji aliyê hêzên girêdayî Îranê ve nehat dîtin.

Ev yek ji bo Hûsiyên Yemenê jî derbasdar bû, ji ber ku wan vê carê ne mûşek û ne dron ber bi Îsraîlê an baregeh û keştiyên leşkerî yên Amerîkayê ve neavêtin.

Bi berdewamîya derbeyan di nava mehekê de, şiyana Îranê ya birêvebirina torên xwe yên herêmî wekî berê lawaztir bû, ji ber fişara leşkerî ya rasterast li ser navendên rêveberî, fînansekirin û peywendiyê. Lê ev pêşketin ne tê wateyê ku Îranê alav û şaxên xwe yên herêmî ji dest daye, belkî tenê şiyana wê ya bikaranîna wan bi awayekî hevdem û fireh sînordar bû.

Diyar bû ku bersivdayîn di navbera qada Lubnanê, Iraqê û Yemenê de bi demên cuda pêk dihat. Wekî mînak, bersiva Hûsiyan piştî meha yekem hat û ew jî sînordar û ne berdewam bû. Herwiha, aktîfbûna Huzbullahê jî sînordar ma û ne bi awayekî hevdemî bû. Di heman demê de, beşdariya hêzên Heşd Şebî li Iraqê jî nebû eniyeke vekirî ya şer.

Ev yek nîşan dide ku Îran di rêvebirina alavên xwe yên herêmê de lawaz bûye, ev yek jî asta bersivdayînê sînordar bû, lê ne tê wateya ku Îranê şiyanê giştî ji dest daye.

Bi vî awayî, dikare were hesibandin ku Washington û Tilebîb di kêmkirina qada manevraya Îranê de serkeftî bûne, her çend ew nekarîn van toran bi tevahî ji hev veqetînin jî. Wekî din, şer Îran ji cîranên xwe yên Kendavê veqetandiye, piştî ku di salên dawî de karîbû tecrîda xwe bişkîne. Têkiliyên bi welatên Kendavê re piştî êrîşên neheq ên Îranê li ser wan vegeriyane rewşek krîzê.

Sêyemîn: Danûstandin û hewldanên bidawîkirina şer:

Di destpêka êrîşê de, serokê Amerîkayê Donald Trump ragihand ku şer zêdetirî çend rojan dirêj nabe û eger dirêj bibe jî, zêdetirî hefteyekê nabe. Lê piştre got ku dibe ku şer ji çar heta pênc hefteyan bidome. Dûv re jî careke din ragihand ku Amerîka dikare şer berdewam bike heta ku hemû armancên xwe pêk bîne. herwiha got ku Îran gefek mezin li ser ewlekarîya Amerîkayê bû û şanda îranî di danûstandinên dawî de xapandin kir û pêkanîna daxwazên Amerîkayê dereng xist, lewra şer bû neçarî.

Ji aliyê din ve, wezîrê karên derve yê Amerîkayê Mark Rubio di 2ê Adara 2026an de got: "Êrîşên ku Îsraîlê plan kiribûn li dij Îranê û bersiva texmînkirî ya Îranê li dij hêzên Amerîkayê, bûn sedem ku Amerîka di destpêka hefteyê de êrîşên xwe li dij Tehranê destpê bike".

Rubio herwiha ji rojnamevanan re got: "Me dizanibû ku Îsraîl dê operasyoneke leşkerî pêk bîne û me dizanibû ku ev yek dê bibe sedema êrîşan li dij hêzên Amerîkayê. Herwiha me dizanibû ku eger em berî wan, êrîşan dest pê nekin, em ê zirareke mezintir bibînin (11)".

Serokê Amerîkayê Trump, ku gef xwaribû eger rêjîma Îranê girtina Tengava Hurmuzê li pêşiya keştiyên navdewletî berdewam bike, wê stasyonên enerjî û pîşesaziyên petrolê yên Îranê hedef bigire û hilweşîne, paşê ji van gefan paşve kişiya. Trump di destpêkê de ji Tehranê re 48 saetan dem danibû ku Tengava Hurmuzê veke, paşê jî ev dem kir pênc roj.

Di 23ê adara 2026an de, Trump ragihand ku Amerîka bi Îranê re danûstandin kirine û gihiştine lihevkirineke destpêkê ya ji 15 xalan pêk tê. Trump got herdu aliyan li ser avêtina gavên hevbeş ji bo rêvebirina Tengava Hurmuzê li hev kirine.

Lê aliyê Îranê gihiştina her cure lihevkirinê bi Washingtonê re înkar kir. Serokê parlamentoya Îranê, Mihemed Baqir Qalîbaf jî ragihand ku Tehranê tu danûstandin bi Witkoff û Kushner re nekiriye.

Dîyar dibû ku rêveberiya Amerîkayê gihiştibû wê baweriyê ku şer û bombebarana yekser a li dij baregehên leşkerî, navendên ewlekariyê û lojîstîkê, rûxandina rê û piran, herwiha kuştina fermandarên leşkerî û siyasî yên Îranê, nekaribû û nikare bibe sedema hilweşîna rêjîmê, radestbûna wê, an jî derketina serhildanên mezin ku bibin sedema rûxandina wê.

Herwiha eşkere ye ku "aliyên ereb û yên din ên navneteweyî Trump ji xetereyên her bombebarankirina avahiyên petrolê û santralên elektrîkê û zirara wêranker a ku dê li ser jîngehê çêbike agahdar kirin. Wiha xuya dike ku aliyek herêmî kariye kanalek nû ya ragihandinê bi serokatiya Îranê re veke piştî ku Îsraîlê di 17ê adara 2016an de serokê Encumena Ewlekariya Neteweyî ya Îranê, Elî Larîcanî, ku wekî aliyek potansiyel di her danûstandinên rawestandina şer de dihat dîtin, ku tê dîtin. Dema ku Trump di 21ê adarê de gefa xwe da ku di nav 48 saetan de li santralên elektrîkê yên Îranê bixe ger Tengava Hormuzê neyê vekirin, ew ji hebûna kanalek ragihandinê hate agahdarkirin ku dikare bibe sedema danûstandinan bi Îranê re, ku ev yek wî teşwîq kir ku vê demê pênc rojên din dirêj bike. Pakistanê, piştî têkiliyên ku bi Washington û Tehranê re çêkir, pêşniyar kir ku mazûvaniya danûstandinên asta bilind ên amerîkayî-îranî

bike. Qeter, Oman, Tirkiya, Fransa û Brîtanya jî bi rêyên veşartî ketin nav danûstandinan da ku her du aliyan teşwîq bikin ku danûstandinan bikin, ku xuya ye Washington qebûl kiriye."[1]

Herwiha sedemên din jî hene ku çima Trump çareseriyek dîplomatîk tercîh kir ji ber bandorên din ên şer û îhtîmalên vekirî yên gurrbûnê, di nav de xwesteka wî ya aramkirina bazaran û kontrolkirina bihayên petrolê, ku ji şer ve du qat zêde bûne. Rêveberiya Amerîkayê bi derxistina biryarekê di 20ê adarê de, gavek avêtibû da ku bazarên cîhanî aram bike û hewl bide hêrsa navneteweyî kontrol bike, bi armanca ku petrola xav a Îranê ya ku bi tankeran tê veguhastin ji bo 30 rojan ji cezayan bêpar bihêle, bi armanca ku ew bigihîne bazarên cîhanî û bi vî rengî hewl bide ku bandorên girtina Tengava Hormuzê û krîza ku wê di bazarên enerjiyê yên cîhanî de çêkiriye kêm bike.

Di 8ê nîsana 2026an de, Serokê Amerîkayê Donald Trump rêkeftineke agirbestê ya du hefteyan bi Îranê re ragihand û ev yek bi vekirina tevahî ya Tengava Hurmuzê ji aliyê Îranê ve girê da. Di 11 û 12ê nîsanê de, gera yekem a danûstandinan di navbera Amerîka û Îranê de ji destpêka şer û pevçûnan di 28ê sibata 2026an de li Îslamabada Pakistanê pêk hat. Şanda Îranê ji Serokê Parlamentoyê Mihemed Baxer Xalîbaf, Wezîrê Derve Abbas Eraqçî, Sekreterê Konseya Bilind a Ewlehiya Neteweyî Mihemed Baxer Zolghadr, Sekreterê Konseya Parastinê Elî Ekber Ehmedî û Serokê Banka Navendî Ebdulnasir Hemmatî û herwiha parlamenter û berpirsên din ên leşkerî pêk dihat. Şanda Amerîkayê ji Cîgirê Serok J.D. Vance û nûner Steve Wittkopf û Jared Kushner pêk dihat. Danûstandin bê encam bi dawî bûn û dikare were gotin ku vê gera danûstandinan "sê astên bêçalakiyê eşkere kir. A yekem bêçalakiya têgihî ye, ji ber ku Washington û Tehran di pênasekirina têgiha 'aştiyê' de ji hev cuda ne. Her çiqas Amerîka aştiyê wekî rewşek kontrolkirina tevahî li ser tevgera Îranê, nemaze di warên navokî û herêmî de dibîne jî, Îran bawer dike ku aştî divê li ser bingeha naskirina rola wê wekî hêzek herêmî ya serwer be, ne wekî aktorek ku were kontrolkirin an jî were têkbirin. Ev cudahî nakokiyek di navbera du modelan de nîşan dide: Modela hegemonya ewlehiyê û modela serxwebûna

[1] ـ ترمب والمفاوضات مع إيران: بحث عن مخرج من الحرب أم خداع جديد؟. المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 26 مارس/ آذار 2026. الرابط:
https://www.dohainstitute.org/ar/PoliticalStudies/Pages/exit-strategy-or-bluff-trumps-negotiations-with-iran.aspx

stratejîk a Îranê. Ya duyemîn jî bêçarebûna avahîsaziyê ye ku bi nebûna baweriyê ve girêdayî ye, ku berhema kombûna dîrokî ya peymanên hilweşiyayî û ezmûnên têkçûyî ye, bi taybetî bandorên vekişîna Amerîkayê ji peymana navokî ya 2015an di dema rêveberiya yekem a Donald Trump de. Vê vekişînê baweriya di nav elîtên îranî de xurt kir ku her peymanek bi Washingtonê re nazik dimîne û dibe ku bi guhertinên di rêveberiyan de hilweşe, ku ev yek tawîzên stratejîk dike mijarek pir biha ya siyasî".[2]

Hejmarek pirsgirêkên bingehîn bûn sedema têkçûna gihaştina rêkeftineke dawî û beşdarî çêbûna rewşa bêçare ya heyî bûn, di nav de "israra Amerîkayê li ser rêkeftinên ku di bingeha bernameya nukleri ya Îranê de ne, nemaze di derbarê dewlemendkirin û depoya uranyûmê de û herwiha daxwazên têkildarî Tengava Hormuzê û rola wê di hevkêşeya astengkirin û zexta hevbeş de. Ji bo Îranê, ev dosya ne mijarên danûstandinê yên teknîkî ne ku dikarin ji serweriya neteweyî werin veqetandin, lê belê ew di dilê pênasekirina statuya wê ya herêmî û şiyana wê ya parastina berjewendiyên xwe de ne. Ji ber vê yekê, ji bo Tehranê dijwar xuya bû ku bersivê bide daxwazên bi vî rengî, ne tenê ji bo berçavgirtina danûstandinan lê di heman demê de ji ber ku qebûlkirina wan dibe ku di hundur û herêmî de wekî tawîzek stratejîk were fêmkirin ku ji sînorên çareseriyek demkî derbas dibe".[3]

Roja din, 13ê nîsana 2026an, di bersiva têkçûna danûstandinên Îslamabadê de, Trump ragihand ku Washington dê dest bi dorpêçkirina deryayî li ser Tengava Hurmuzê bike û gefa xwe ya wêrankirina binesaziya enerjiyê ya Îranê dubare kir heya ku rêkeftinek ji bo bidawîkirina dawî ya şerê li Rojhilata Navîn neyê çêkirin. Trump ji Fox News re got, "Ez dikarim di rojekê de Îranê ji holê rakim... Ez dikarim her tiştê ku enerjiya wan heye, hemî santralên wan ên elektrîkê ji holê rakim." Berî vê yekê, Trump di postek li ser platforma xwe ya Truth Social de îdia kiribû ku danûstandinên li Pakistanê baş çûne û piraniya xalan li hev kirine, lê wî destnîşan kir ku Tehran red kiriye ku di derbarê bernameya xwe ya nukleri de tawîzan bide. Wî zêde kir ku di bersivê de, Hêza Deryayî ya

[2] ـ عبد الله راشد المرسل: تحولات الأزمة الأميركية ـ الإيرانية بين انسداد أفق الدبلوماسية وهيمنة منطق القوة. مركز "الجزيرة" للدراسات. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 21 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:
https://studies.aljazeera.net/ar/article/6505

[3] ـ فاطمة الصمادي: لماذا تعثرت مفاوضات "إسلام آباد"؟. مركز "الجزيرة" للدراسات. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 12 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:
https://studies.aljazeera.net/ar/article/6496

Amerîkayê, ya herî baş a cîhanê, dê tavilê dest bi astengkirina her keştiyek ku hewl dide bikeve an ji Tengava Hurmuzê derkeve bike û her îraniyek ku guleyan li me an li keştiyên aştiyane bixe dê bişîne dojehê.[4]

Niha hewl hene ku danûstandinan ji nû ve bidin destpêkirin, di heman demê de rêveberiya Amerîkayê berdewam gefên êrîşên leşkerî yên din dixwe ger Îran di diyalogê de lawaz bibe, Tengava Hurmuzê bigire û hemû daxwazên Amerîkayê bi cîh neyne. Bi vî awayî, Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê nekarî guhertina xwestî pêk bîne an jî armancên ku ji bo şer danîne bi dest bixe. Rejîm di serhildaneke gel de neket, ne jî ti beşek ji wê li dijî wê serhildan kir, di heman demê de ku ew hîn jî kontrola xwe diparêze, depoya xwe ya uranyûmê diparêze û Tengava Hurmuzê kontrol dike. Bi tevayî, Îran di "Şerê Çil Rojan" de di diyarkirina leza şer de bi ser ket, di heman demê de Donald Trump û Benjamin Netanyahu nekarîn vê yekê bikin. Dikare were gotin ku ew ji tiştê ku Tehranê di vî şerî de kir matmayî man û li bendê nebûn ku çi qewimî. Guman e ku senaryoya Karakasê, ku Washingtonê du meh berê li dijî serokê Venezuelayê pêk anî û ku di encamê de serê wî hate lêxistin û hate rakirin, ku rejîma Venezuelayê teslîmî îradeya Amerîkayê bû, Trump ceriband ku wê li Tehranê dubare bike. Li wir, bal kişandin ser lêdana serî da ku laş radest bibe, lê ev yek pêk nehat û hate îspatkirin ku Tehran ne Caracasa duyem e. [5]

Çaremîn: Helwesta kurdan li Îranê der barê şer de:

Di destpêka êrîşa amerîkayî-îsraîlî ya li ser rejîma Îranê de, ton di banga xwe ya ji bo gelê Îranî û komên etnîkî yên li derdorên welêt de zelal û tund bû ku serî hildin û li dijî Komara Îslamî çalakiyên çekdarî bikin. Daxuyaniyên hem Serokê Amerîkayê Donald Trump û hem jî Serokwezîrê Îsraîlê Benjamin Netanyahu eşkere kirin ku stratejî li ser komên çekdar ên li dijî rejîma Îranê disekine. Wiha xuya bû ku plan ew bû ku van kom û partiyan bi kar bînin da ku sazî û dezgehên hikûmetê, nemaze li derdorên ku komên etnîkî yên ne faris lê kom bûne, desteser bikin û operasyonên sabotaj û wêrankirinê li dijî cihên Pasdarên Şoreşê, îstîxbarat û hêzên ewlehiyê yên Îranê bidin destpêkirin. Êrîşên hewayî

---

[4] ـ ترامب يعلن البدء بفرض حصار على مضيق هرمز ويهدد بتدمير البنى التحتية للطاقة في إيران. صحيفة "الأيام" البحرينية. تاريخ النشر: 13 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:
https://www.alayam.com/alayam/world/1129573/News.html

[5] ـ محمد سيد رصاص: أربعون يوماً من الحرب في الشرق الأوسط. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر: 14 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:
https://nlka.net/archives/14906

cih û meqam û çeperên artêş, ewlehî û îstîxbaratê yên li deverên bi piranî kurd, ereb û belûc hedef girtin, bi armanca lawazkirina hêz û bandora rejîmê, afirandina nearamiyê û bêîstîqrariyê di nav refên wê de û bi vî rengî derfetek bidin komên çekdar ên ji komên etnîkî yên bindest ku kontrola rejîmê û avahî û hebûnên ku hebûn û desthilatdariya wê temsîl dikin bigirin. Ev hemû di hefteya yekem a şer de qewimîn, dema ku bala amerîkayî-îsraîlî li ser guhertina rejîmê bû, piştî kêfxweşiya jiholêrakirina kesayetên siyasî û leşkerî yên sereke, bi taybetî Rêberê Bilind Elî Xameneyî. Di roja şeşemîn a şerê amerîkayî-îsraîlî li dijî Îranê de, Serokê Amerîkayê Donald Trump bersiva pirsên li ser raporên dagirkirina bejayî ya hêzên kurdî da û got ku ew bawer dike ku êrîşek ji hêla kurdên îranî yên li Iraqê ve dê "tiştek mezin" be. Lêbelê, di roja heştemîn a şer de, Trump helwesta xwe guhert. Dema ku bi Air Force One rêwîtiyê dikir, wî got, "Em ne li bendê ne ku kurd werin... Min ev yek red kiriye."[6]

Beriya êrîşa Amerîka û Îsraîlê ya li ser Îranê, partiyên çekdar ên kurdî di 22ê Sibata 2026an de damezrandina hevpeymaniyek bi navê "Yekîtiya Hêzên Siyasî yên Kurdistana Îranê" ragihandin. Hevpeymanî di destpêkê de ji pênc partiyan pêk dihat: Partiya Jiyana Azad a Kurdistanê (PJAK), Partiya Azadiya Kurdistanê, Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê, Rêxistina Kedê ya Kurdistana Îranê, û Komeleya Karkerên Kurdistanê. Di 5ê adarê de, Komeleya Karkerên Şoreşger ên Kurdistana Îranê tevlî hevpeymaniyê bû.[7]

Berî ku rewşa dudilî û paşvekişandinê di helwesta amerîkayî de xuya bibe, gelek partiyên kurdî diyar kirin ku ew tenê bi parastina gelê kurd û parastina ewlehiya herêmên rojhilatê Kurdistanê û pêşîgirtina li derketina pevçûnên etnîkî bi komên din ên cîran an tevlihev bi kurdan re li hejmarek bajar û herêman eleqedar in û bi vî rengî red kirin ku bibin amûrek di destê hêzên biyanî de da

[6] ـ رسائل ترامب المتضاربة وضربات إيران أبقت الأكراد بعيدين عن الحرب. صحيفة "الشرق الأوسط" السعودية. تاريخ النشر: 9 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:

https://aawsat.com/%D8%B4%D8%A4%D9%88%D9%86-%D8%A5%D9%82%D9%84%D9%8A%D9%85%D9%8A%D8%A9/5260640-%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D8%A6%D9%84-%D8%AA%D8%B1%D9%85%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AA%D8%B6%D8%A7%D8%B1%D8%A8%D8%A9-%D9%88%D8%B6%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%AA-%D8%A5%D9%8A%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%A3%D8%A8%D9%82%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%83%D8%B1%D8%A7%D8%AF-%D8%A8%D8%B9%D9%8A%D8%AF%D9%8A%D9%86-%D8%B9%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%A8

[7] (7) ـ تعرف على تاريخ الأحزاب الكردية الستة المعارضة لإيران. وكالة "روج نيوز". تاريخ النشر: 10 مارس/ آذار 2026. الرابط:

https://rojnews.news/ar/?p=263197

ku li dijî rejîma navendî ya Îranê bixebitin bi armanca hilweşandina wê bêyî bernameyek ji bo birêvebirina qonaxa din û diyarkirina statu û pêşeroja rojhilatê Kurdistanê. Wan herwiha red kirin ku bibin amûrek di destê rejîma li Tehranê de, ku sozên reformên îdarî da û bang li her kesî, di nav de kurdan jî, kir ku beşdarî rûbirûbûna êrîşên biyanî bibin, lê bêyî ku tu garantiyên qanûnî û destûrî ji bo kurdan peyda bike. Ji ber vê yekê, amadebûna çekdarî ya kurdan di serî de armanca parastina kurdan û pêşîgirtina li kaos an pevçûnên ku dibe ku ji kontrolê derkevin bi rejîmê û komên sivîl ên çekdar ên girêdayî wê re bû. "Hevpeymaniya ku ji hêla şeş partiyên kurdî ve hatiye avakirin, bingeha guhertinên demokratîk li Îranê û pêşîgirtina li pevçûn û şerên di navbera gelên Îranê de ye. Ev hevpeyman dikare bi bilindkirina dirûşmeya "Îrana Demokratîk û Kurdistana Azad", bi pişta xwe dayîna hevkariyê û têgihaştina di navbera pêkhateyan de û astengkirina hewldanên ji bo afirandina serhildanê an jî ji bo bibin amûr di destê hêzên derve de, rêberiya guhartinê bike".[8]

Hêzên bi bandor ên kurd di çareserkirina şer de stratejiyeke "rêya sêyem" pejirandin, ev tê wê maneyê ku ew red kirin ku bibin amûrên di destê hêzên biyanî an rejîma Komara Îslamî de. Ev nêzîkatî berfireh bû û ji şert û mercên navxweyî yên li herêm û parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê û hewldanên rejîma Îranê yên ji bo gurkirina nakokiyên mezhebî û etnîkî, bi taybetî li deverên ku kurd li kêleka komên din ên etnîkî dijîn (bi taybetî nifûsa Azerbaycanê li parêzgeha Azerbaycana Rojava) derket. Analîz li ser amadekirin û rêxistinkirina girseya kurd û xurtkirina têkiliyên bi civaka Azerbaycanê ya şîî re bi daxwaza celebek otonomiyê, an jî, wekî ku hin hêzên kurd pêşniyar dikin, "federalîzm ji bo Rojhilatê Kurdistanê û demokrasî ji bo hemî Îranê" disekine. Nêzîkatiya siyasî ya kurd îdia dike ku Komara Îslamî ya Îranê berdewam li ser tepeserkirina civakan dike û tundûtûjiyê bi kar tîne da ku hemî xwepêşandan û nerazîbûnên ku daxwaza azadî, demokrasî û beşdariya siyasî dikin tepeser bike. Ew parastina nasnameya neteweyî, hebûn û mafên kurdan wekî celebek bidiet dihesibîne, ku bi mirinê tê cezakirin. Kurdên li rojhilatê Kurdistanê teslîmî siyasetên tepeserkirin û darvekirinê nebûn. Wan têkoşînek dirêj û gelek serhildan kirin,

---

8 - **Sînan Şahîn: Di şer de asteke nû: Senkronîzasyona îstîxbarat û teknolojiyê. Ajansa Firatê. Dem: 17 Nîsana 2026 an. Lînk:**

https://kurmanci.anf-news.com/analIz/di-ser-de-asteke-nu-senkronizasyona-istixbarat-u-teknolojiye-211646

ya herî dawî serhildana "Jin, Jiyan, Azadî" bû. Ev yek rejîm lawaz kir, dengan dudil û tirsonek xurt kir û beşdarî belavkirina hişyariyê li seranserê Îranê, bi taybetî di nav ciwan û jinan de bû. Her kes ji rastiyê haydar bû û dikarîbû di navbera guhertina rastîn a avahîsaziyê û hewldanên hêzên derve yên ji bo ferzkirina rastiyek ku tenê xizmeta berjewendiyên wan dike, cudahî bike. Ji ber vê yekê, kurd dê ne di destên kesî de bin amûrek, ne di destên Komara Îslamî de û ne jî di destên kesên ku dixwazin wê hilweşînin an bindest bikin. Kurdan "riya sêyemîn" hilbijartine, xwe dispêrin şiyanên xwe, têkoşîna xwe û îradeya gelê xwe da ku bigihîjin armancên xwe yên azadiyê û pergalek demokratîk ava bikin ku gelên din jî dikarin jê sûd werbigirin. Nakokiya heyî ne ji bo kurdan û ne jî ji bo kesekî din projeyek rizgariya neteweyî pêşkêş dike.[9]

Bi heman awayî, dîroka têkiliyên Amerîkayê bi kurdan re bi giştî hêzên kurdî li Îranê teşwîq nekir ku tevgereke meydanî li dijî rejîma Îranê ragihînin, ji ber ku ev dîrok gelek xiyanet li gelê kurd û tevgerên wan ên rizgariya çekdarî dihewîne. Berê Amerîkayê li Iraqê kurd li hember makîneya hovîtiya rejîma beisê bi tenê hiştibû û di şerê wê yê li dijî tevgera kurdî de jî, ku wê wekî "terorîzm" bi nav dikir, piştgirî da Tirkiyayê, bi qebûlkirina tevahî ya nêzîkatiya fermî ya Tirkiyayê. Di dawiyê de, lê ne ya herî kêm girîng, helwesta Amerîkayê li ser kurdên Sûriyayê hebû ku li dijî rêxistina "DAIŞ" şer dikirin û hevkarê dilsoz ê civaka navneteweyî bûn. Bi rastî, rola neyînî ya Amerîkayê li Sûriyayê, ku ji hêla nûnerê Trump, Balyoz Tom Barak ve hatibû plankirin û çavdêrîkirin, ji aliyekî ve redkirina formula nenavendîbûnê, piştgirîkirina rejîma nû ya li Şamê û pejirandina daxwaz û şertên wê û heta teşwîqkirina wê ji bo xurtkirina bingehên dewletek pir navendî ve girêdayî bû. Ev yek, di encamê de, rejîma Ehmed El-Şeri û Heyet Tehrîr El-Şam teşwîq kir ku operasyonên leşkerî yên berfireh li dij kurdan li Heleb û deverên rojhilatê Firatê bidin destpêkirin. Ev yek bû sedem ku kurdên li Îranê hişyarî û dudiliyeke zêde nîşan bidin, ji ezmûna birayên xwe yên li Sûriyayê fêr bibin û di encamê de, bi tevahî baweriya xwe bi aliyê amerîkayî neynin. Dibe ku yek ji sedemên sereke yên têkçûna Washingtonê di veguherandina kurdên Îranê bo hêzeke bejayî ya bi bandor di şerê berdewam de, windakirina baweriya kurdan bi rêveberiya amerîkayî be ku di encama tiştên ku di navbera salên 2015 û çileya 2016an de li Sûriyayê qewimîn de ye. Ev nayê wê wateyê ku Tom Barak faktorê tenê bû û ne jî ku partiyên kurdên Îranê di

9 - **Interview mit Rozerin Kamanger: Dieser Krieg ist kein Befreiungsprojekt des kurdischen Volkes. Jacobin.de von 2 April 2026. Link:**

https://jacobin.de/artikel/kurden-iran-pjak-krieg-usa-israel

destpêkê de amade bûn ku bikevin şer û dûv re tenê ji ber wî vekişiyan. Lêbelê, ew bi îhtîmaleke mezin yek ji sedemên herî girîng bû ku bû sedema vê nirxandinê, ku gihaşt wê encamê ku beşdariya kurdên Îranê pir xeternak xuya dike û kêm qezencan dide. Siyaseta amerîkayî li ser pirsgirêka kurd li Sûriyayê beşdarî têkbirina potansiyela hêzên kurdî li Îranê bû, ku tenê aktorê herêmî bû ku dikarîbû şer bi awayekî rêxistinkirî ber bi Îranê ve dirêj bike.[10]

Ji ber vê yekê, vê dîrokê roleke girîng di redkirin û hişyariya kurdan de lîst, nemaze ji ber nebûna vîzyoneke zelal a Amerîkayê ji bo pêşeroja Îranê û helwestên nakok ên Serok Trump. Carinan, wî daxwaza xwe ya ji bo guhertina rejîmê ragihand û bang li opozîsyonê kir ku wê hilweşîne, di heman demê de carinan wî daxwaza xwe ya ji bo diyalog û dorpêçkirinê diyar kir, bêyî ku ti şertek ferz bike ku rejîmê neçar bike ku tevgera xwe ya li hember netewe û gelên bindest biguhezîne, an jî hewcedariya rawestandina darvekirinan, rêzgirtina li mafên mirovan û parastina azadiyên giştî çareser bike. Ji ber vê yekê, xuya bû ku "Washington ji bo danûstandina bi partiyên kurdên Îranê re planeke zelal tuneye û herwiha ji bo pêşeroja kurdan li Îranê vîzyonek tuneye. Împrovîzasyon bi rêya têkiliya derengmayî ya amerîkayî bi serokên van partiyan re di dîmena dawî de serdest bû. Wekî din, Trump di derbarê tevlêkirina kurdan di şerekî ku dawiya wê û rêça wê nayê zanîn de dudil xuya bû, mijarek ku partiyên kurdî yên li hundir û derveyî Îranê fikar dike, nemaze ji ber ku kurd demek kurt berî îlankirina şerê li dijî Îranê li Sûriyayê bi Washington re ezmûnek 'nîv-tal' heye."[11]

Li gorî raporek dirêj a ku ji hêla Reutersê ve hatiye weşandin, di rojên destpêkê yên şer de, servîsên îstîxbarata Îranê kurdên li hundirê Îranê (li parêzgehên rojhilatê Kurdistanê) bi peyamên nivîskî tijî kirin ku wan hişyar dikirin ku bi "kirêgir"ên ku ji hêla Amerîka û Îsraîlê ve hatine şandin re hevkariyê bikin. Pêlek duyemîn a peyaman gef li kurdên Îranê yên ku gihîştine malperên biyanî dixwarin. Di dawiya adarê de, niştecihan ragihandin ku wesayîtên hikûmetê yên bi cîhazên skankirinê ve hatine sazkirin li kolanên bajêr digerin û li pey

[10] ـ كيف تسبب توم باراك في خسارة واشنطن "الجيش الكردي" في إيران. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر في 6 أبريل/نيسان 2026. الرابط: https://nlka.net/archives/14873

[11] ـ شورش درويش: هل ما تزال كردستان إيران المساحة الأميركية الأثيرة؟. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر: 23 مارس/آذار 2026. الرابط:

https://nlka.net/archives/14817

ragihandina satelîtê ya neqanûnî digerin. Piştî van operasyonan li bajar û bajarokên ku bi piranî kurd lê dijîn, endamên Sipaya Pasdarên Şoreşa Îslamî serdegirtinên malan pêk anîn. Li Iraqa cîran, Spaya Şoreşa Îslamî bi têlefonekê ji Hikûmeta Herêma Kurdistanê, herêma xweser a bi serokatiya kurdan ku hêzên xwe yên ewlehiyê diparêze û mazûvaniya fraksiyonên çekdar ên kurd ên Îranê dike, kampanyayek zextê da destpêkirin. Du rayedarên kurd diyar kirin ku têkiliyên ji Sipaya Pasdarên Şoreşa Îslamî gef xwarin ku heke di nav saetekê de venekişin, dê êrîşî hêzên kurd ên Iraqê yên li nêzî sînor bikin. Kurdên Iraqê ji sînor vekişiyan, bi eşkereyî ragihandin ku ew naxwazin bikevin şer, lê dîsa jî ew rastî êrîşên dronên kujer ên Îranê hatin. Di heman demê de, çekdaran ragihandin ku balafir û mûşekên Pasdarên Şoreşa Îslamî ya Îranê şervanên kurd ên Îranî li Iraqê kirin armanc, pênc ji wan kuştin û baregehên ku bawer dikirin ewle ne wêran kirin.[12]

Tevî helwesta hişyar a Kurdan, daxuyaniya bê niyeta çalakiyên leşkerî li dijî rejîma Îranê û helwesta zelal a Kurdistana Iraqê (Başûrê Kurdistanê) ku banga agirbestê û vegera diyalogê di navbera Washington û Tehranê de dike, di nav de jinûvedestpêkirina danûstandinan û tevî sersaxiyên ku ji hêla serokên herêmî ve piştî mirina Elî Xamineyî hatine şandin - ku hin ji wan mirina wî wekî "şehîd" bi nav kirin - rejîma Îranê û milîsên Iraqî yên hevalbendên wê berdewam kirin ku bajarên herêmê bi mûşek û dronan bombebaran bikin. Li gorî rêxistineke amerîkayî, herêm di 40 rojên pêşîn ên şer de bi tevahî 647 êrîşên Îranê lê hatine kirin, ku di encamê de 22 kes mirine û 101 kes birîndar bûne. Bi tevahî, herêm heta niha bi qasî 700 êrîşan lê hatiye kirin, ku 37 ji wan piştî agirbesta di navbera Washington û Tehranê de hedef girtine. 277 êrîşên din jî hedef girtine cihên leşkerî yên amerîkayî.[13]

Îstixbarata Îranê kampanyayên xwe yên girtin û serdegirtinên li dijî çalakvanên kurd berdewam kirin û li çend parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê çavtirsandin û tepeserkirin dijwartir kirin. Ev tedbîrek pêşîlêgir bû ji bo pêşîgirtina li her

---

12 - أنظر: جون ديفيسون ورايان مكنيل: تقرير خاص ـ رسائل ترامب المتضاربة وضربات إيران أبقت الأكراد بعيداً عن الحرب. وكالة "رويترز" للأنباء. تاريخ النشر: 9 أبريل/ نيسان 2026. الرابط:

/https://www.reuters.com/ar/world/HBPNMPCBJJJOZIV7O2CUBLTGNU-2026-04-08

13 - **Rapor: Li Herêma Kurdistanê 647 êrîş pêk hatin. Malpera Ajansa Firatê. Dem: 24 Nîsana 2026 an. Lînk:**

https://kurmanci.anf-news.com/kurdistan/-211962

seferberiya kurdan li ser erdê û ji bo têkbirina bangên hevpeymaniya şeşalî ya welatiyên kurd ji bo amadekarî, bilindkirina amadebûna xwe û xurtkirina rêxistina xwe. Armanca hevpeymaniyê ew bû ku ji bo her rewşekê amade bibe û gelê kurd li dijî her zextek potansiyel ji hêla rayedaran an komên wan ên çekdar ên perwerdekirî ve biparêze. Heta niha, rayedarên Îranê bi qasî 400 welatiyên kurd bi tohmeta "tehrîkkirina kaos û dij şoreşê" û têkiliya wan bi partiyên kurdî re girtine. Bi tevahî, kampanyayên girtina keyfî li Rojhilatê Kurdistanê ji şerê dawî vir ve bi girîngî berfireh bûne. Girtin û darvekirin her gav rêbaza rejîma Îranê bi çalakvanên kurd re bûye. Tenê di sala 2024an de, Tehranê 124 welatiyên kurd bi hinceta beşdarbûna di çalakiyên siyasî de bi dar ve kir.[14]

Pêncemîn: Puxte û encam:

Piştî şerê amerîkayî-îsraîlî li dijî rejîma Îranê, di rewşa piştî şer de rewşek bêçare heye. Her du alî jî nekarîn daxwazên xwe li ser yê din ferz bikin. Amerîka bi rêya bombebaranê, kuştina Rêberê Bilind ê Şoreşê, jiholêrakirina rêberên leşkerî û siyasî, û tundkirina dorpêça li ser Îranê, nekarî daxwazên xwe ferz bike, rejîmê hilweşîne, an jî neçar bike ku têkçûnê îlan bike û li gorî hemî şertên amerîkayî (û paşê yên Îsraîlê) tevbigere. Îran jî nekarî Washington û Tilebîbê têk bibe û wan neçar bike ku şer rawestînin û li gorî şertên wê tevbigere. Di vî şerî de, Îranê Rêberê Bilind û rêberên xwe yên payebilind winda kir, derbên leşkerî û aborî yên mezin xwarin, bernameya wê ya nukleerî zirar dît û ji cîhanê re xuya bû ku ew lawaz û eşkere ye, nikare hevalbendên xwe li hember hêza makîneya leşkerî ya amerîkayî û Îsraîlê û serdestiya teknolojîk a girîng a dijberên xwe biparêze. Têkiliyên wê bi dewletên Kendava Erebî re jî zirar dîtine. Tevî sozên wan ji Tehranê re ku ew ê beşdarî şer nebin û nehêlin ku deverên wan wekî baregeh an jî cihên destpêkirina êrîşên li dijî Îranê werin bikaranîn, rejîma Komara Îslamî nekariye wan ji hedefgirtina wan û zirardayîna wan a bi zanebûn asteng bike. Wiha xuya dike ku di serdema pêş de dê baweriya dewletên ereb bi rejîma Îranê û sozên wê bêtir kêm bibe, dijminahî û polarîzasyonê kûrtir bike û meyla ber bi leşkerîkirinê û pêşbaziyek çekan a bêaqil zêde bike ku armanc dike her gefek potansiyel ji Îranê bisînor bike.

Eşkere ye ku Tehran bi sabotekirina hevdîtinên li paytexta Pakistanê, Îslamabadê, an jî bi redkirina beşdarbûna di danûstandinên din de, di dîtina

14 - Li Rojhilat 394 welatî hatin binçavkirin. Malpera Ajansa Firatê. Dem: 25.04.2026. Lînk:

https://kurmanci.anf-news.com/rojane/-211985

çareseriyek siyasî ji bo krîzê de bêserûber e. Ew bawer dike ku ew serketî ye û xwe dispêre gefa girtina Tengava Hormuzê û rawestandina dabînkirina petrolê, bi vî rengî krîzek aborî ya cîhanî derdixe holê. Ew herwiha xwe dispêre berxwedan û şiyana xwe ya li hember êrîşên amerîkayî û Îsraîlê (ku zêdetirî 18,000 cihan di nav Îranê de hedef girtine) û heman leza êrîşên mûşekî û dronan li ser welatên Kendavê, Îsraîl, Urdun û Herêma Kurdistanê didomîne. Ev yek zextek fermî û gelerî li ser eniya dijî-Tehranê, ku dixwaze rejîma Îslamî hilweşîne, dike. Rejîma Îranê herwiha bawer dike ku eniya navxweyî li Tehran û li seranserê Îranê xurt e û piştgiriya gelerî ji bo rejîmê heye, ji ber ku ew bi piranî di razîkirina gelê Îranê de serketî bûye ku armanca şer ne tenê hilweşandina rejîmê ye, lê di rastiyê de hilweşandina dewleta Îranê wekî sazî û şiyanan e û dabeşkirina erdnîgariya Îranê û avakirina dewletên etnîkî di nav wê de. Ji ber vê yekê, dengên dijberiyê kêm bûne û xwepêşandanên li hundir kêm bûne (mîna tiştê ku çileya borî qewimî, ku Washington û Tilebîbê li ser behîs dikirin) û niha atmosferek giştî heye ku meyla qebûlkirina vegotina fermî ya Îranê dike û acizbûna xwe ji daxuyaniyên nakok ên rêveberiya amerîkî, nemaze ji Trump, li ser "wêrankirina şaristaniya Îranê" carinan, û "ragirtina rejîma heyî ya Îranê di peymanekê de" carinan nîşan dide.

Rejîma Îranê herwiha karîbû bandorê li gelek şaneyên ku di nav sînorên wê de dixebitin û di warê îstîxbaratê de bi Washington û Tilebîbê re hevkariyê dikin bike û wan ji hev veqetîne. Vê yekê bandorek girîng li ser şiyanên keşf û sabotajê yên dijmin kiriye. Îranî herwiha li ser hilbijartinên kongreyê yên navîn ên di Mijdarê de hêvî dikin, bawer dikin ku Trump dixwaze şer di zûtirîn dem de biqedîne û celebek serkeftinê ragihîne da ku li ser pirsgirêkên navxweyî bisekine û ji rûbirûbûna hilbijartinan dûr bikeve dema ku rêveberiya wî şerekî derveyî dimeşîne ku bandorê li tevahiya qada amerîkayî û navneteweyî dike. Niha, Îranî li ser siyaseta "gezkirina tiliyan" disekinin, bi hêviya ku pêşî Amerîkayê teşwîq bikin ku hêzê nîşan bide, bi vî rengî xwe ji destê wê rizgar bikin. Ew bawer dikin ku ev stratejî serketî bûye, ji ber ku Amerîka niha li Pakistanê tekezî li ser diyalog û danûstandinan dike û dixwaze navbeynkarên din, wekî Qeter û Tirkiyayê, tevlî bike. Ji ber vê yekê, Tehran xwe rehet û di rewşek bihêztir de hîs dike, ji ber vê yekê red dike ku beşdarî tûrên nû yên danûstandinan bibe. Aliyê amerîkayî ji vê rastiyê haydar e û ji ber vê yekê hewl dide ku karanîna "şantajê" ya aborî ji aliyê Tehranê ve li dijî wê, herêmê û cîhanê - ango gefa wê ya girtina Tengava Hurmuzê - veguherîne dorpêçeke bêhnteng ku di serî de bandorê li Îranê bi xwe dike. Ji ber vê yekê daxuyaniya Trump ku welatê wî li ser girtina tevahî ya Tengava Hurmuzê difikire, rê li ber firotina petrola Îranê digire û ambargoyê tundtir dike, da ku wê neçar bike ku dev ji vê taktîkê berde û guh bide bangên diyalog û danûstandinê. Bes e ku meriv bizanibe ku cezayên aborî yên li ser rejîma Îranê rojane nîv milyar dolar lêçûnê didinê, ku sazî û xizmetên

girîng ên dewletê bi giranî zirar dîtine û tirs hene ku dewlet di demek nêzîk de nikaribe xizmetan peyda bike, hewcedariyên bingehîn bicîh bîne û mûçeyên karmendan bide. Ev yek bê guman dê bibe sedema nerazîbûna giştî û xwepêşandan û nerazîbûnên berfireh ên ku daxwaza baştirkirina xizmet û şert û mercên jiyanê dikin. Bi rastî, di rojên dawî de li paytext Tehranê xwepêşandan derketine holê.

Kurdên li Îranê, bi rêya hevpeymaniya şeşpartî, vîzyon û têgihaştina wan a li ser pêşketin û rêveçûyîna şer li ser nirxandineke baldar û rastîn a rewşê bû. Wan tu kiryarên nebaş nekir ku bihayê wê li ser gelê kurd giran be û wan red kir ku bibin amûr di destên her du aliyên şer de. Ew di daxwazên xwe yên dîrokî yên bingehîn de ji bo xweseriya Rojhilatê Kurdistanê û demokrasiyê ji bo Îranê û hemî gelên wê bi israr man. Pabendbûna pratîkî bi siyaset û nêzîkatiya "Rêya Sêyemîn" re rêya bijartî bû ji bo van partiyan, ku herêm, bajarên kurdan û gelê kurd ji gelek xetereyan xilas kir, ewlehiya wan parast û bi vî rengî hişt ku ew bi windahiyên herî kêm ji vê krîzê derkevin. Herwiha ji bo rejîmê derfetek peyda kir ku diyalogek cidî bi gelê kurd û tevgera wan û herwiha bi hêzên din ên opozîsyon re dest pê bike, bi şertê ku ew ji dawiya sibatê ve nirxandineke rastîn a bûyeran bike û balê bikişîne ser xurtkirina eniya navxweyî li dijî her gefên ku dikarin dewletê bixin xeterê, ne tenê rejîmê.

Têpînî: Ev made bi zimanê erebî hatibû nivîsandin û wergerî kurdî hate kirin, lewra me çavkaniyên wê bi zimanên wê yên orgînal hîştin da ku xwendevan bikaribin bi awayekî hêsan li çavkaniyan vegerin.

Wergera ji erebî bo kurdî: Kendal Cûdî-Dilyar Hoşê

Jêder

Bi zimanî erebî:

1ـ إدريس لكريني: إلى أين تتجه الحرب على إيران؟. مركز تريندز للبحوث والاستشارات. أبو ظبي، الإمارات. تاريخ النشر في 12 أبريل/ نيسان 2026.

2ـ جون ديفيسون ورايان مكنيل: تقرير خاص ـ رسائل ترامب المتضاربة وضربات إيران أبقت الأكراد بعيداً عن الحرب. وكالة "رويترز" للأنباء. تاريخ النشر: 9 أبريل/ نيسان 2026.

3ـ رويترز: روبيو: الضربات الإسرائيلية المخطط لها ضد إيران دفعت أميركا لشن الهجوم. تاريخ النشر: 3 مارس/ آذار 2026.

4ـ رويترز: تراجع الاحتجاجات في إيران وترامب يعلن إلغاء عمليات جماعية هناك. تاريخ النشر: 16 يناير/ كانون الأول 2026.

5ـ شورش درويش: هل ما تزال كردستان إيران المساحة الأميركية الأثيرة؟. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر: 23 مارس/آذار 2026.

6ـ صحيفة "الأيام": ترامب يعلن البدء بفرض حصار على مضيق هرمز ويهدد بتدمير البنى التحتية للطاقة في إيران. تاريخ النشر: 13 أبريل/ نيسان 2026.

7ـ صحيفة "الشرق الأوسط": رسائل ترامب المتضاربة وضربات إيران أبقت الأكراد بعيدين عن الحرب. تاريخ النشر: 9 أبريل/ نيسان 2026.

8ـ صحيفة "العرب": أذرع إيران في الشرق الأوسط تجر دولها إلى فاتورة حرب باهظة: حروب الوكالة تهدد ما تبقى من استقرار الدول المنهكة. تاريخ النشر: 29 مارس/ آذار 2026.

9ـ طارق حمو: "تغيير الخرائط"..مشروع إسرائيلي يربك حسابات تركيا وإيران. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر: 27 يوليو/ تموز 2025.

10ـ عبد الله راشد المرسل: تحولات الأزمة الأميركية ـ الإيرانية بين انسداد أفق الدبلوماسية وهيمنة منطق القوة. مركز "الجزيرة" للدراسات. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 21 أبريل/ نيسان 2026.

11ـ العربية: بما يقارب 90 منشوراً..ترامب يقود حرب إيران عبر "تروث سوشيال". موقع قناة "العربية" السعودية. تاريخ النشر: 20 مارس/ آذار 2026.

12ـ فاطمة الصمادي: لماذا تعثرت مفاوضات "إسلام آباد"؟. مركز "الجزيرة" للدراسات. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 12 أبريل/ نيسان 2026.

13ـ محمد سيد رصاص: أربعون يوماً من الحرب في الشرق الأوسط. المركز الكردي للدراسات. تاريخ النشر: 14 أبريل/ نيسان 2026.

14ـ المركز الكردي للدراسات: كيف تسبب توم باراك في خسارة واشنطن "الجيش الكردي" في إيران؟. تاريخ النشر في 6 أبريل/نيسان 2026.

15ـ المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات: "الغضب الملحمي": تناقض أهداف واشنطن في الحرب العدوانية على إيران. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 05 مارس/ آذار 2026.

16ـ المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات: الحرب الإسرائيلية ـ الأميركية على إيران: خلفياتها وأهدافها. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 04 مارس/ آذار 2026.

17ـ المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات: الحرب الأميركية ـ الإسرائيلية على إيران: حسابات طهران وخياراتها. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 11 مارس/ آذار 2026.

18ـ المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات: الهجمات الإيرانية على دول الخليج العربية: الدوافع والتداعيات المحتملة. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 08 مارس/ آذار 2026.

19ـ المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات: ترمب والمفاوضات مع إيران: بحث عن مخرج من الحرب أم خداع جديد؟. الدوحة، قطر. تاريخ النشر: 26 مارس/ آذار 2026.

20ـ المعهد الدولي للدراسات الإيرانية: الحرب الأميركية ـ الإسرائيلية على إيران..مسارات الصراع وآفاقه المستقبلية. تاريخ النشر: 5 أبريل/نيسان 2026.

21ـ وكالة "روج نيوز": تعرف على تاريخ الأحزاب الكردية الستة المعارضة لإيران. تاريخ النشر: 10 مارس/ آذار 2026.

Bi zimanê kurdî:

1- Ajansa Firatê: Rapor: Li Herêma Kurdistanê 647 êrîş pêk hatin. Dem: 24 Nîsana 2026 an.
2- Ajansa Firatê: Li Rojhilat 394 welatî hatin binçavkirin. Malpera Ajansa Firatê. Dem: 25.04.2026.
3- Sînan Şahîn: Di şer de asteke nû: Senkronîzasyona îstîxbarat û teknolojiyê. Ajansa Firatê. Dem: 17 Nîsana 2026 an.

Bi zimanê almanî:

1- Jacobin.de: Interview mit Rozerin Kamanger: Dieser Krieg ist kein Befreiungsprojekt des kurdischen Volkes. 2 April 2026.